

Природа і поняття судової влади

Судова влада є важливою складовою державної влади, що забезпечує справедливість та порядок у суспільстві. Ця презентація розкриває сутність, ознаки та особливості судової влади в Україні.

Історичний розвиток концепції судової влади

1

Давні мислителі

Поділяли діяльність держави на законодавчу, виконання законів і правосуддя.

2

Шарль Луї Монтеск'є

Завершив створення теорії поділу влади, виділивши три гілки: законодавчу, виконавчу та судову.

3

Сучасність

Концепція поділу влади стала основою для забезпечення прав і свобод людини.

Поняття влади та судової влади

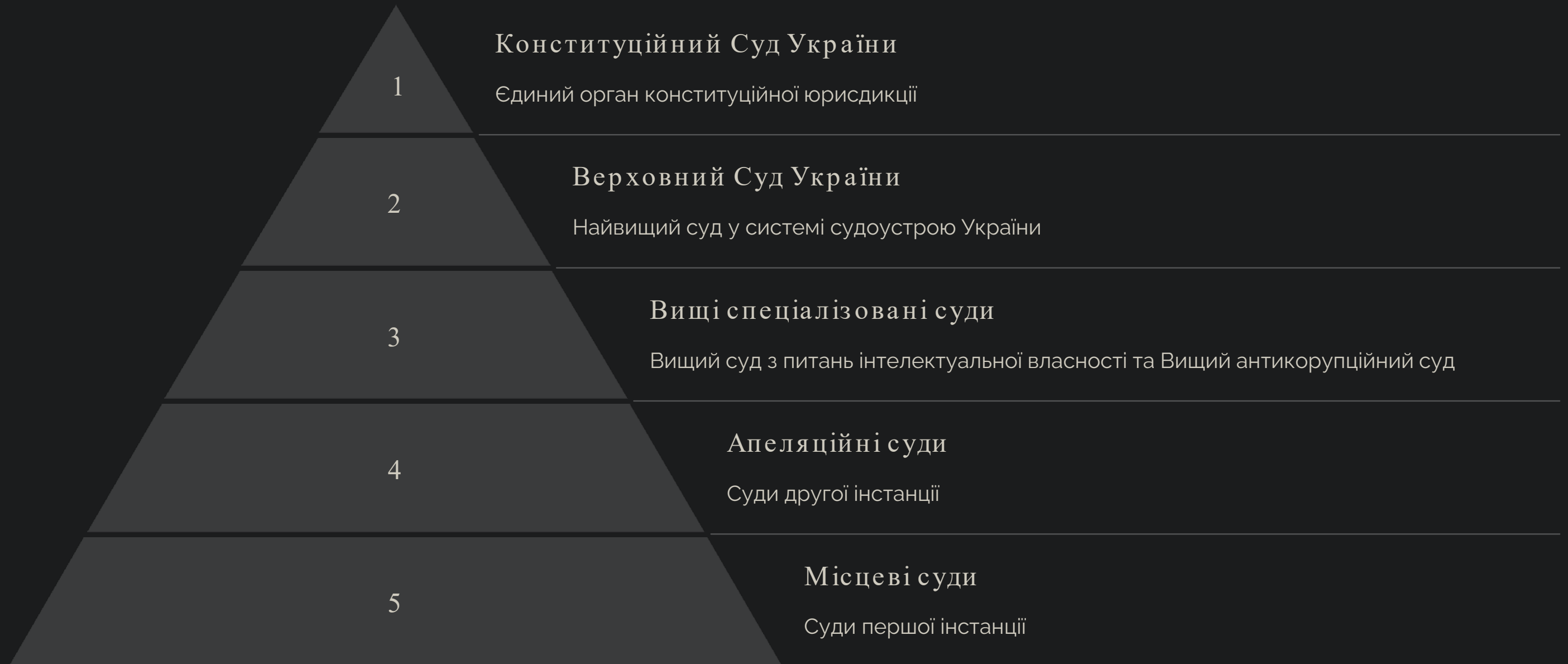
Влада в цілому

Авторитетна сила, яка має реальні можливості здійснювати свою волю в соціальному житті, використовуючи різні способи та методи, у тому числі і примус.

Судова влада

Різновид державної влади, основу якої складає сукупність судових органів, наділених різною компетенцією.

Структура судової системи України

Принцип поділу влади в Україні

Законодавча влада
Верховна Рада України

Виконавча влада
Кабінет Міністрів України

Судова влада
Суди загальної юрисдикції та
Конституційний Суд

Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Ці гілки влади урівноважують одна одну, забезпечуючи ефективне функціонування держави.

Призначення судової влади

Вирішення правових конфліктів

Між людьми, між людиною і державою, між різними структурами держави.

Захист прав і свобод

Гарантування судового захисту прав кожного громадянина.

Контроль за законністю

Нагляд за конституційністю законів та актів органів державного управління.

Ознаки судової влади

Виключність

Тільки суд має право здійснювати правосуддя.

Повнота

Поширення компетенції на всі правовідносини.

Підзаконність

Діяльність на підставі закону.

Єдність

Єдина система судових органів.

Самостійність судової влади

1

Конституційний принцип

Базується на принципі поділу влади.

2

Незалежність від інших гілок

Судова влада не підпорядковується законодавчій чи виконавчій владі.

3

Самостійне прийняття рішень

Рішення судів не потребують затвердження іншими органами влади.

Незалежність судової влади

Зовнішній рівень

- Політична незалежність
- Соціально-економічна незалежність

Внутрішній рівень

- Незалежність у здійсненні правосуддя
- Статутні гарантії незалежності суддів

Гарантії незалежності судової влади

1 Законодавче забезпечення

Закон "Про судоустрій і статус суддів" та інші нормативно-правові акти.

2 Процесуальні гарантії

Таємниця нарадчої кімнати, заборона вимагати розголошення судових рішень.

3 Матеріальне забезпечення

Особливий порядок фінансування, матеріальне та соціальне забезпечення суддів.

Висновки

Судова влада є невід'ємною частиною системи державної влади України. Її незалежність, самостійність та ефективність є ключовими факторами забезпечення верховенства права та захисту прав і свобод громадян. Розуміння природи та особливостей судової влади є важливим для розбудови демократичної правової держави.

Поняття та ознаки правосуддя

Правосуддя є ключовим елементом судової влади в Україні. Воно реалізується через цивільне, господарське, адміністративне, кримінальне та конституційне судочинство. Ця презентація розкриває сутність правосуддя, його ознаки та відмінності від інших форм державної діяльності.

Сутність правосуддя

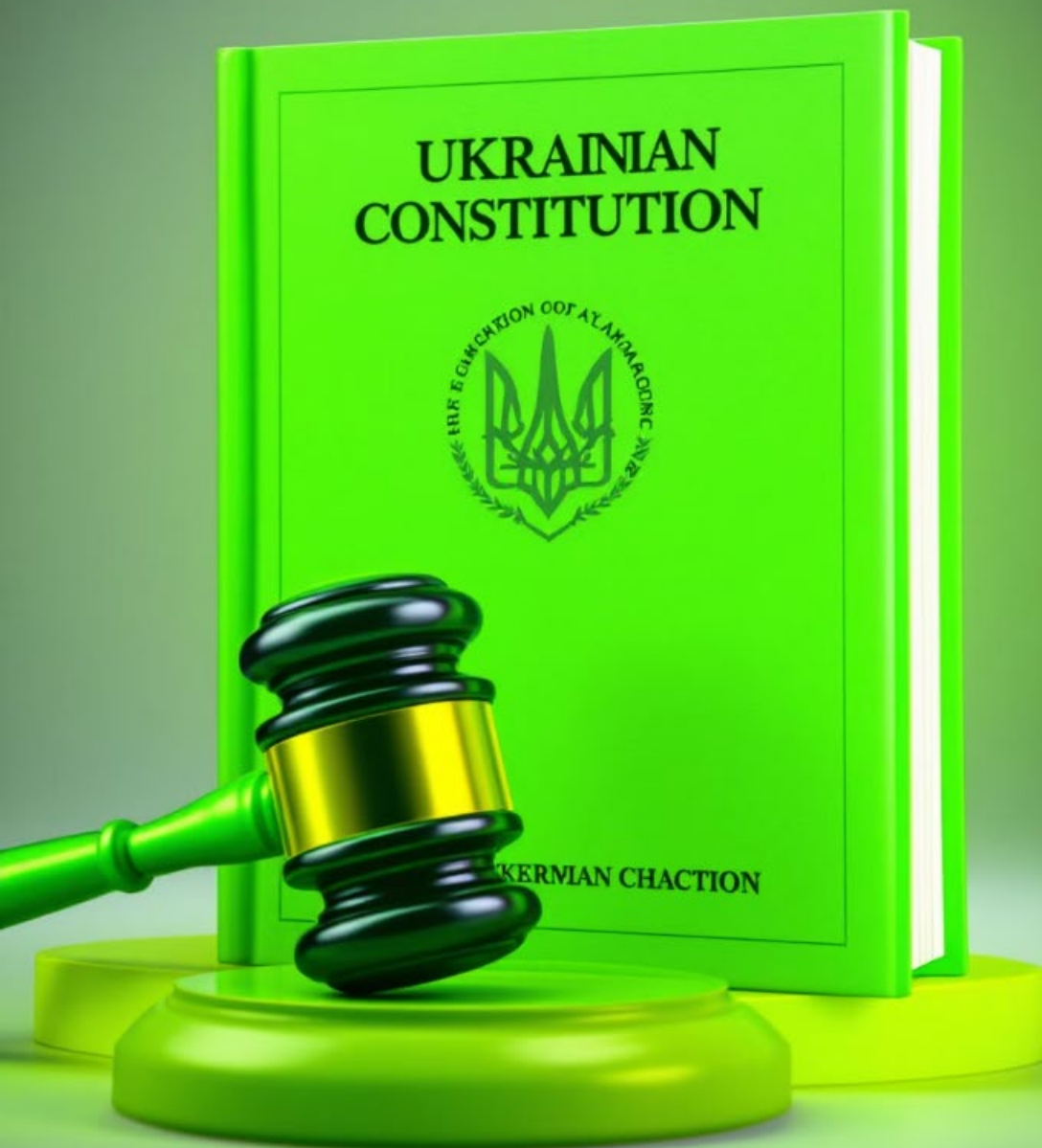
Визначення

Правосуддя - це діяльність суду з вирішення справ у визначених процесуальних формах при дотриманні вимог закону. Воно здійснюється шляхом встановлення фактичних обставин та з'ясування істини у справі.

Мета

Метою правосуддя є ухвалення законних, обґрунтованих, справедливих і загальнобов'язкових судових рішень. Це забезпечує захист прав і свобод громадян та підтримання правопорядку в державі.

Конституційні засади правосуддя

1

Виключність судової влади

Згідно зі статтею 124 Конституції України, правосуддя здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів іншим органам чи посадовим особам заборонено.

2

Широка юрисдикція

Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі. Це забезпечує всеохоплюючий судовий захист прав і свобод громадян.

Завдання правосуддя

Види судочинства

Цивільне

Розгляд спорів щодо захисту прав та інтересів фізичних і юридичних осіб

Кримінальне

Розгляд справ про злочини та застосування покарань

Адміністративне

Вирішення спорів у сфері публічно-правових відносин

Господарське

Розгляд спорів між суб'єктами господарювання

Ознаки правосуддя

1

Виключність суду

Правосуддя здійснюється тільки судом, жоден інший орган не має такого права

2

Законність

Здійснюється на основі закону і в точній відповідності з ним

3

Процесуальна форма

Відбувається у визначеній законом формі судового процесу

4

Державний примус

Результатом є застосування або відмова від застосування державного примусу

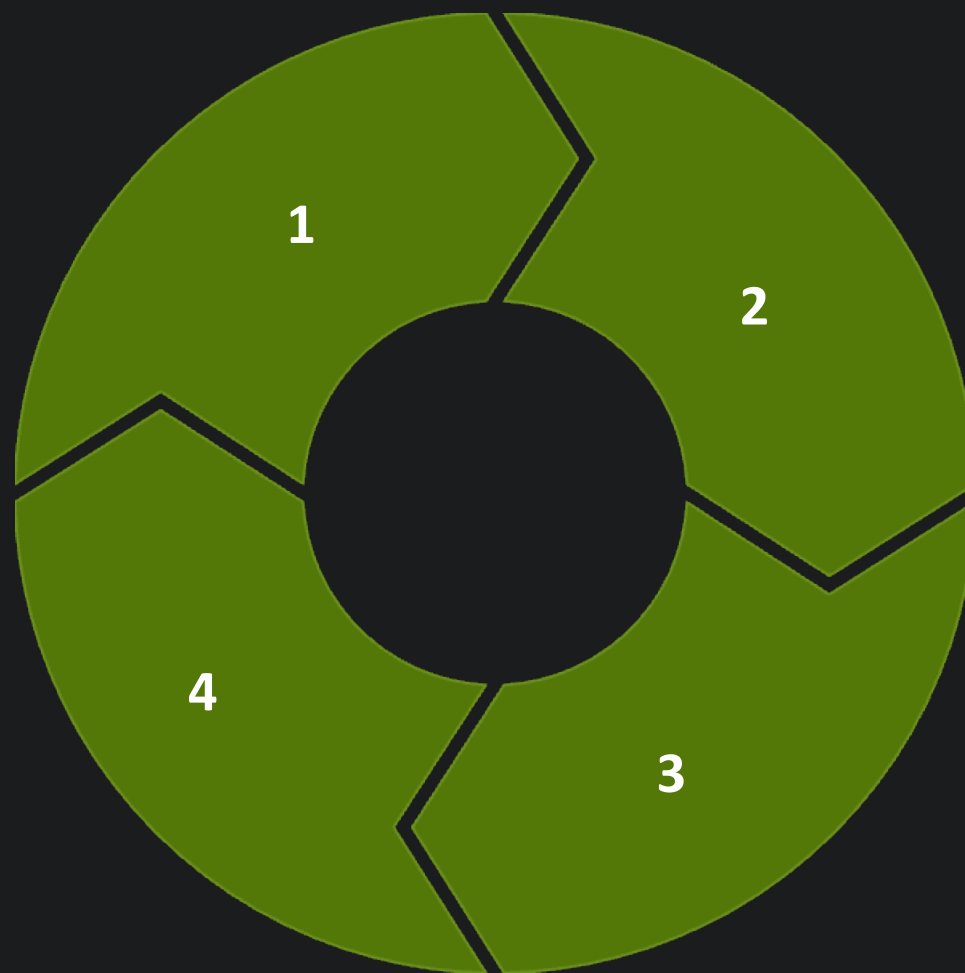
Процесуальна форма правосуддя

Судове засідання

Відкрита та усна форма розгляду справ

Дотримання закону

Забезпечення дотримання процесуального закону всіма учасниками

Змагальність

Участь сторін обвинувачення та захисту

Регламентація дій

Чітке визначення дій суду та учасників процесу

Державний примус у правосудді

1

Кримінальне судочинство

Застосування покарання в межах санкції кримінального закону

2

Цивільне судочинство

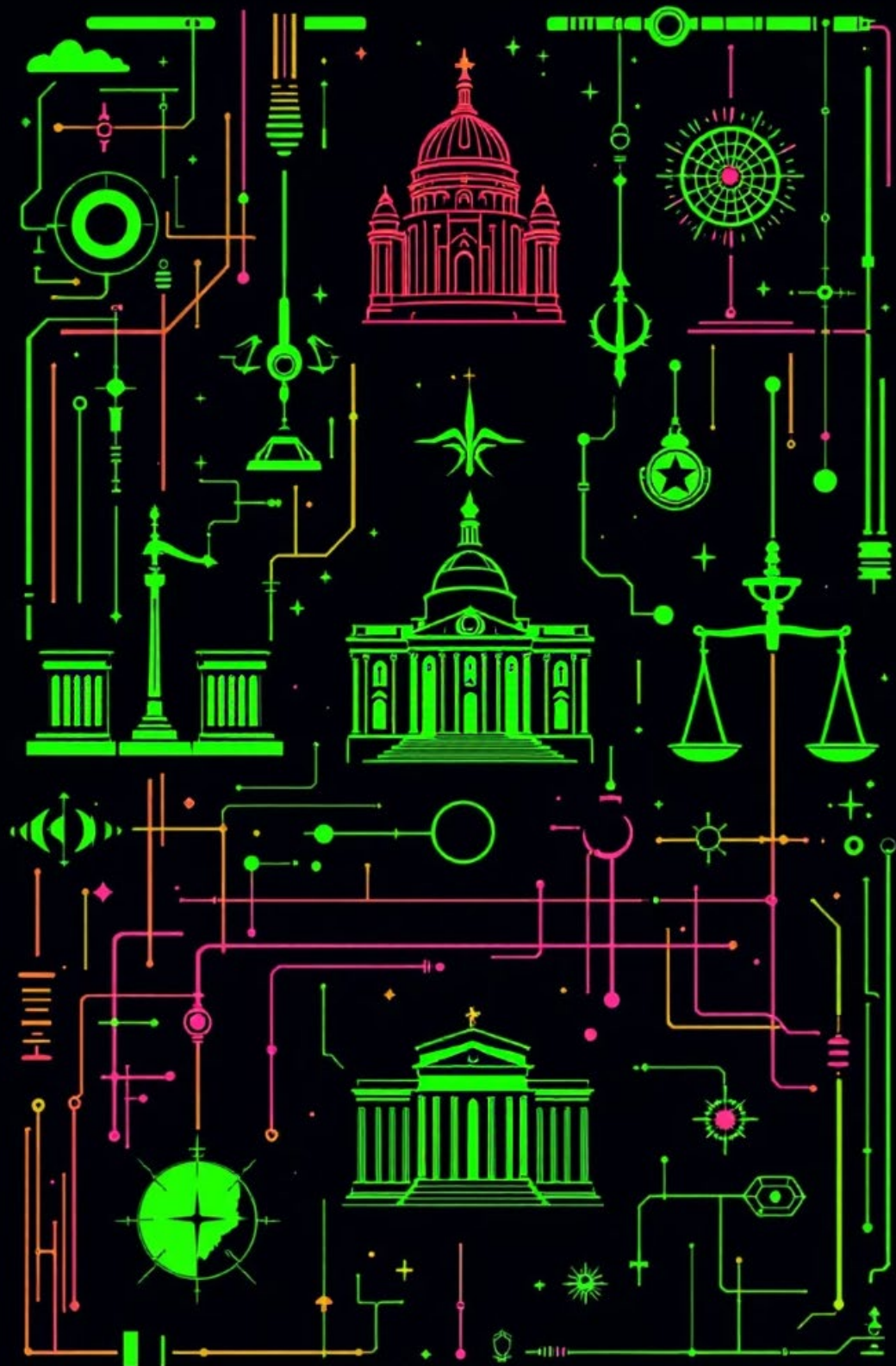
Примус до належної поведінки в рамках цивільного правовідношення

3

Відмова від примусу

Виправдання підсудного або відмова в задоволенні позову

Відмінності правосуддя від інших форм державної діяльності

Законодавча влада

Правосуддя застосовує закони, а не створює їх

Виконавча влада

Суд не здійснює управлінських функцій

Прокурорський нагляд

Суд вирішує справи, а не здійснює нагляд за законністю

Співвідношення понять

1

Судова влада

Юрисдикційні повноваження судових органів

2

Судочинство

Діяльність судів та інших суб'єктів у процесі розгляду справ

3

Правосуддя

Діяльність суду з вирішення справ у судових засіданнях

Значення правосуддя

1 Вершина правоохоронної діяльності

Правосуддя є найвищою формою захисту прав і свобод громадян, що підкреслює його його особливу роль у системі державної влади.

2 Гарант законності

Забезпечує дотримання законів усіма суб'єктами правовідносин, сприяючи зміцненню правопорядку в державі.

3 Механізм вирішення конфліктів

Надає можливість справедливого та неупередженого вирішення правових спорів, що сприяє стабільності суспільства.

Принципи провадження судочинства в Україні

Судочинство в Україні здійснюється на основі ключових принципів, які визначають найбільш суттєві сторони цього виду державної діяльності. Ці принципи закріплені в Конституції України та законодавстві про судоустрій і статус суддів. Вони є обов'язковими не лише для громадян та посадових осіб, але й для законодавчого органу при створенні нових законів.

Верховенство права

1

Принцип верховенства права закріплений у статті 8 Конституції України. Він означає, що жодна людина не є вище права, і нікого не може бути покарано державою, окрім як за порушення закону.

2

Стрижневим елементом верховенства права є вимога дотримання законності, яка є загальною і звернена до всіх державних органів, особливо до суду.

3

У сфері правосуддя законність є не тільки принципом діяльності суду, але й метою судового розгляду конкретних справ.

Незалежність і недоторканність суддів

Гарантії незалежності

Суддям забезпечуються умови безперешкодного і ефективного здійснення їх прав і обов'язків. Будь-яке втручання в діяльність суддів з відправлення правосуддя недопустиме і тягне відповідальність за законом.

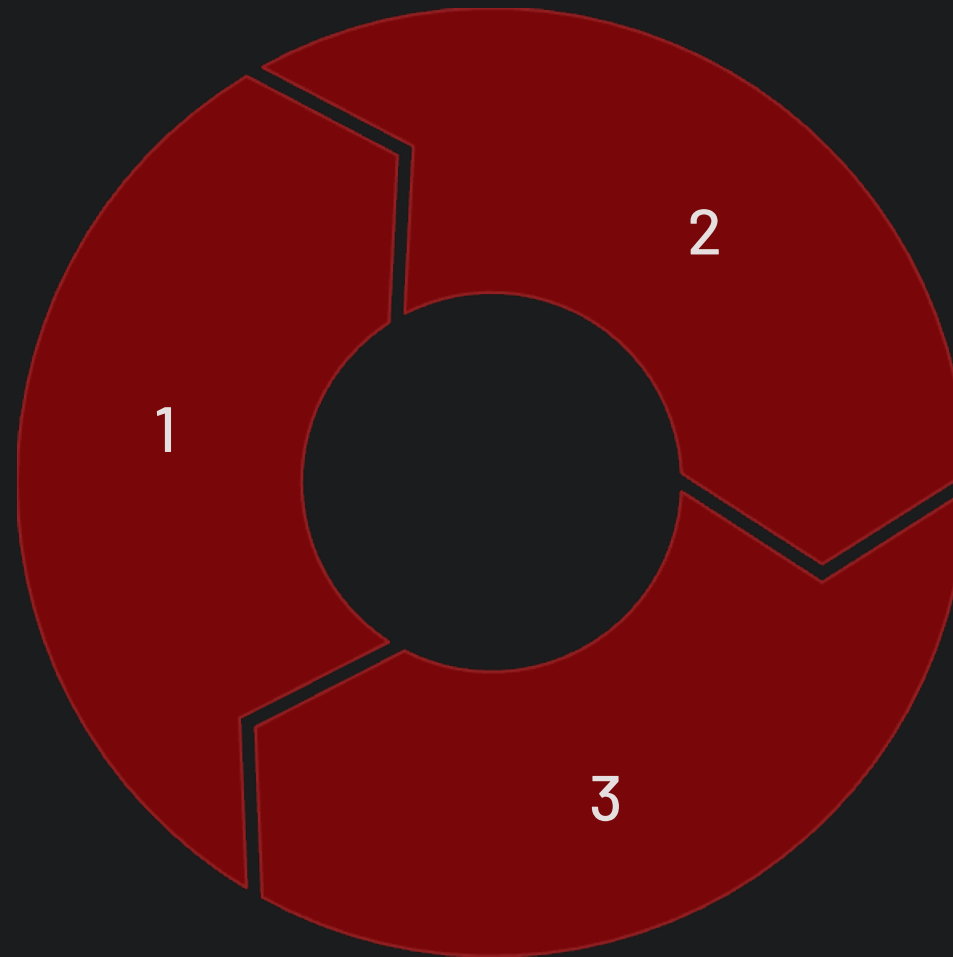
Недоторканність

Без згоди Вищої ради правосуддя суддю не може бути затримано або утримувано під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку судом, за винятком затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Рівність усіх учасників судового процесу

Рівність перед законом
Суд застосовує норми права
однаково до всіх громадян,
незалежно від їх соціальних
відмінностей.

Рівність перед судом

В Україні не існує судів, створених
на основі будь-яких соціальних
відмінностей громадян і груп
населення.

Єдина система судоустрою

Виключаються всякі переваги чи
дискримінація в організації
судової системи.

Забезпечення доведеності вини

1

Обов'язок доказування

Прокурор, слідчий або дізнавач зобов'язані вжити всіх передбачених законом заходів для встановлення події кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила.

2

Презумпція невинуватості

Будь-яку особу вважають невинуватою у вчиненні злочину, доки її вину не буде доведено в передбаченому законом порядку й встановлено обвинувальним вироком суду.

3

Тлумачення сумнівів

Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на користь такої особи.

Змагальність сторін

Рівні можливості

Учасникам судового процесу забезпечуються рівні можливості при відстоюванні своїх прав та законних інтересів.

Процесуальні права

Сторони можуть активно і на рівних правах сперечатися, доказувати свою правоту, викладати вільно свої докази.

Роль суду

Суд активно сприяє пошуку істини, контролює правомірність дій сторін, забезпечує дотримання правил судового розгляду.

Підтримання публічного обвинувачення

1

Функція прокурора

При розгляді судом кримінальних справ прокурор підтримує перед судом державне обвинувачення.

2

Участь у доказуванні

Прокурор бере участь у дослідженні доказів, подає суду свої міркування щодо застосування кримінального закону і міри покарання.

3

Об'єктивність

Прокурор зобов'язаний відмовитись від підтримання обвинувачення, якщо дані судового слідства не підтверджують обвинувачення підсудного.

Забезпечення права на захист

Особистий захист

Кожна особа може особисто захищатися від обвинувачення у вчиненні злочину.

Адвокатура

Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах діє адвокатура.

Обов'язковий захист

У ряді випадків закон передбачає обов'язкову участь захисника, незалежно від запрошення його обвинуваченим.

Гласність судового процесу

1

Розгляд справ у судах відбувається відкрито, крім випадків, установлених процесуальним законом.

2

Учасники судового процесу та інші особи, присутні на відкритому судовому засіданні, можуть використовувати портативні відео- та аудіотехнічні засоби.

3

Закритий судовий розгляд допускається за мотивованим рішенням слідчого судді або суду в певних випадках, передбачених законом.

Розумні строки розгляду справи

Визначення розумності

Строк є розумним, якщо він передбачає час, достатній та об'єктивно необхідний для вчинення процесуальної дії та прийняття процесуальних рішень.

Критерії оцінки

Враховується складність справи, поведінка учасників, спосіб здійснення повноважень слідчим, прокурором і судом.

Право на звернення

Учасники процесу мають право звернутися з клопотанням про прискорення розгляду справи.

Апеляційне та касаційне оскарження

Апеляція

Форма перегляду рішень суду першої інстанції, що не набрали чинності, судами вищої інстанції.

Касація

Форма перегляду судових рішень, що вступили у законну силу, судами касаційної інстанції.

Завдання перевірки

З'ясування повноти дослідження обставин, доведеності фактів, відповідності висновків суду обставинам справи, правильності застосування норм права.

Обов'язковість рішень суду

Здійснення правосуддя ВИКЛЮЧНО СУДОМ

Виключне право

Тільки суди мають право розглядати справи судової компетенції, що виникають на території держави.

Заборона делегування

Делегування чи привласнення функцій по здійсненню правосуддя іншими органами або посадовими особами не допускається.

Зміна рішень

Скасовувати чи змінювати судові рішення можуть лише вищестоящі судові інстанції в порядку апеляційного чи касаційного провадження.

Забезпечення права на судовий захист

1

Гарантія захисту

Усім суб'єктам правовідносин гарантується захист їх прав, свобод і законних інтересів незалежним і неупередженим судом.

2

Право на оскарження

Кожній особі гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів влади, місцевого самоврядування, посадових та службових осіб.

3

Міжнародний захист

Після використання всіх національних засобів правового захисту кожен має право звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ.

Національна мова судочинства

- 1 Судочинство в Україні провадиться державною мовою – українською.
- 2 У випадках і порядку, визначених законом, допускається застосування інших мов у судочинстві.
- 3 Особи, які не володіють або недостатньо володіють державною мовою, мають право користуватися рідною мовою та послугами перекладача у судовому процесі.

Вища рада правосуддя України

Вища рада правосуддя є ключовим органом у системі судової влади України. Цей колегіальний, незалежний конституційний орган відіграє вирішальну роль у забезпеченні незалежності судової влади, формуванні високопрофесійного корпусу суддів та підтримці довіри суспільства до судової системи.

Ключові повноваження Вищої ради правосуддя

1

Призначення суддів

Вносить подання про призначення судді на посаду

2

Дисциплінарні провадження

Забезпечує здійснення дисциплінарного провадження щодо судді

3

Звільнення суддів

Ухвалює рішення про звільнення судді з посади

4

Захист незалежності суддів

Вживає заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя та незалежності суддів

Додаткові функції Вищої ради правосуддя

Бюджетні питання
Бере участь у визначенні
видатків Державного
бюджету України на
утримання судів

Нормативні
документи
Затверджує різні
положення та порядки
функціонування судової
системи

Міжнародне
співробітництво
Бере участь у
міжнародному
співробітництві з питань
правосуддя

Вища рада правосуддя виконує широкий спектр функцій, які виходять за межі безпосереднього управління суддівським корпусом. Це включає участь у формуванні бюджету судової системи, розробку нормативних документів та міжнародну співпрацю.

Склад та формування Вищої ради правосуддя

Вища рада правосуддя складається з 21 члена, які обираються або призначаються різними органами влади та професійними спільнотами на чотирирічний термін. Це забезпечує широке представництво та баланс інтересів у складі ради.

Вимоги до членів Вищої ради правосуддя

1 Громадянство та вік

Громадянин України, не молодший 35 років

2 Освіта та досвід

Вища юридична освіта, стаж у сфері права не менше 15 років

3 Професійні якості

Належність до правничої професії, політична нейтральність, професійна компетентність

4 Етичні стандарти

Відповідність критеріям професійної етики та доброчесності

Обмеження для членів Вищої ради правосуддя

Політична нейтральність
Заборона членства в політичних партіях

Оплачувана робота
Заборона виконувати іншу оплачувану роботу

Несумісність посад
Заборона суміщення з іншими посадами

Підприємницька діяльність
Заборона займатися підприємництвом

Члени Вищої ради правосуддя підлягають суворим обмеженням щодо їхньої діяльності. Ці обмеження спрямовані на забезпечення незалежності та неупередженості членів ради у виконанні їхніх обов'язків.

Структура та допоміжні органи

Дисциплінарні палати

Вища рада правосуддя утворює Дисциплінарні палати для розгляду справ щодо дисциплінарної відповідальності суддів. Кожна палата складається з щонайменше чотирьох членів, з яких половина мають бути судьями або судьями у відставці.

Служба дисциплінарних інспекторів

У складі секретаріату діє Служба дисциплінарних інспекторів. Вони проводять попередню перевірку дисциплінарних скарг, збирають інформацію та готують проекти рішень у дисциплінарних справах щодо суддів.